

Irodalomtudományi szakszeminárium
Invenció a kora újkori irodalmi tudatban: példázatosság és kuriozitás

Hétfő 16.00–17.30, 329-es terem (Horváth János-terem)

Förköli Gábor

gabor.forkoli@gmail.com

Fogadóóra: hétfő 14.00–15.30

Az óra teljesítésének feltétele egy kiselőadás megtartása és egy szemináriumi dolgozat leadása.

Határidők a dolgozat elkészítéséhez:

október 9.

bibliográfia

november 6.

féloldalas témavázlat bibliográfiával

december 11.

szemináriumi dolgozat leadása

Általános szakirodalom:

BÁRCZI Ildikó, *Ars compilandia késő középkori prédikációs segédkönyvek forráshasználata: a hiteles információk összegyűjtésének kevésbé bevallott módszerei: az intertextualitás információs rendszerei*, Bp., Universitas, 2007 (Historia Litteraria, 23).

Commonplace Culture in Western Europe in the Early Modern Period, I: Reformation, Counter-Reformation and Revolt, ed. David COWLING, Mette B. BRUUN, Leuven, Peeters, 2011 (Groningen Studies in Cultural Change, XXXIX).

IMRE Mihály, „Úton járásnak megírása”: *Kulturális emlékezet, retorikai-poétikai elvek érvényesülése Szenci Molnár Albert műveiben*, Bp., Balassi, 2009 (Humanizmus és Reformáció, 31)

KISS Farkas Gábor, *A filológus Zrínyi és a reneszánsz olvasáskultúra = K. F. G., Imagináció és imitáció Zrínyi eposzában*, Bp., L'Harmattan, 2012, 135–154.

MACZÁK Ibolya, *Elorzott szavak: szövegalkotás 17–18. századi prédikációkban*, Szigetmonostor, WZ Könyvek, 2010.

MOSS, Ann, *Printed Commonplace-Books and the Structuring of Renaissance Thought*, Oxford, Clarendon Press, 1996.

I. Keresztény exemplumok, legendák, katalógusok és humanista életrajzok

1. Exemplum és prédikáció: A Karthauzi Névtelen

A néma barát megszólal. Válogatás a Karthauzi Névtelen beszédeiből, vál. MADAS Edit, Bp., Magvető, 1985 (Magyar Hírmondó), 216–240 (Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepére), 340–364 (Szent László király legendája), 374–380 (Szent Kristóf legendája), 402–424 (Csodálatos példa az úrfiúról, aki a Paradicsomban járt).

2. A *Gesta Romanorum* Haller János fordításában

HALLER János, *Hármas história*, vál. MOLNÁR Szabolcs, Bukarest, Kriterion, 1978, 65–177 (második könyv).

3. Nyéki Vörös Mátyás és a barokk katalógus

NYÉKI VÖRÖS Mátyás, *Tintinnabulum tripudiantium = Pécseli Király Imre, Miskolczi Csulyak István és Nyéki Vörös Mátyás versei*, kiad. JENEI Ferenc, KLANICZAY Tibor, KOVÁCS József, STOLL Béla, Bp., Akadémiai Kiadó, 1962 (RMKT XVII/2), 175–219.

4. Az emlékirók és az anekdota

HERMÁNYI DIENES József, *Nagyenyedi síró Heráklitus és hol mosolygó 's hol kaczagó Demokritus = H. D. J. szépprózai munkái*, s.a.r. S. SÁRDI Margit, Bp., Akadémiai, 1992 (Régi magyar prózai emlékekek, 9), 1992, 182–226.

II. Gnómák a nyelvtanulás és az erkölcsi nevelés szolgálatában

5. Adagiumok, proverbiumok

BARANYAI DECSI János, *Adagiorum*, hasonmás kiad. MOLNÁR József, Bp., 1978 (Bibliotheca Hungarica Antiqua, X); *Formulae puerilium colloquiorum. Dicta Graeciae sapientum. Libellus elegantissimus. Civilitas morum*. Debrecen, Csáktornyai János, 1591, hasonmás kiad. BITSKEY István, Bp., Balassi, 2007 (Bibliotheca Hungarica Antiqua, XL).

6. Az erkölcsi elmélkedés és a kompiláció

KÉRI Sámuel, *Keresztény Seneca = Magyar gondolkodók: 17. század*, vál. TARNÓC Márton, Bp., Szépirodalmi, 1979 (Magyar Remekírók), 558–608.

7. A gnóma és a költészet

BENICZKY Péter, *Magyar rithmusok avagy versek = Madách Gáspár, egy névtelen, Beniczky Péter, gróf Balassa Bálint, Listius László, Esterházy Pál és Fráter István versei*, kiad. VARGA Imre, Cs. HAVAS Ágnes, STOLL Béla, Bp., Akadémiai Kiadó, 1987 (RMKT XVII/12), 88–217.

III. Költészet, tanítás és vizualitás

8. Rimay emblémaversei

RIMAY János, *Hitető szerencse, Encomia virtutum, Encomia et effecta virtutum, Az keresztyén Religio ábrázatja*.

9. Hajnal Mátyás *Szíves könyvecskéje*: egy jezsuita emblémáskönyv

HAJNAL Mátyás, *Az Jesus szívét szerető szíveknek ájtatosságára szíves képekkel kiformáltatott és azokról való elmélkedésekkel és imádságokkal megmagyaráztatott könyvecske*, Bécs, Riches Mihály, 1629, facsimile: Bp., Egyetemi Nyomda, 1932 (Magyar irodalmi ritkaságok).

IV. Politika: maximák és történelmi példák

10. Justus Lipsius *Politicája* magyar nyelven

Justus Lipsiusnak a' polgari tarsasagnak tudomanyarol irt hat könyvei, ford. LASKAI János = *Laskai János válogatott művei. Magyar Iustus Lipsius*, s.a.r. TARNÓC Márton, Bp., Akadémiai, 1970 (Régi magyar prózai emlékek, II), 159–172; 179–185; 214–34, 294–314, 402–413, vagy *Magyar gondolkodók...*, i.m., 138–161.

11. Egy verses politikai arcképcsarnok

PRÁGAI András(?), *Sebes agynak késő sisak = Bethlen Gábor korának költészete*, kiad. KOMLOVSZKI Tibor, STOLL Béla, Bp., Akadémiai, 1976 (RMKT XVII/8), 36–107, vagy *A harmincéves háború verses arcképcsarnoka: A Sebes agynak késő sisak és latin forrása*, kiad. FAZEKAS Sándor, JUHÁSZ Levente, Szeged, SZTE, 2010 (Fiatal Filológusok Füzetei: Kora Újkor, 6).

12. Aforizma és kommentár: a *Vitéz hadnagy*
ZRÍNYI Miklós, *Vitéz hadnagy* (több kiadás)

13. Embléma, szentencia és példázat szintézise: Csáky István politikai elmékedései
CSÁKY István, *Politica philosophiai Okoskodás-szerint való rendes életnek példája: 1664-1674*, szerk. HARGITTAY Emil, Bp., Argumentum, 1992.

V. Kuriozitás és tudomány

14. Az enciklopédikus tudás a protestáns Erdélyben
APÁCZAI CSERE János, *Magyar enciklopédia*, I, s.a.r. MOLNÁR József, Bp., Akadémiai, 1959, vagy = *Magyar gondolkodók...*, i.m., 656–715.

15. A Wunderkammer és a költészet
ESTERHÁZY Pál, *Egy csudálatos ének = Madách Gáspár, egy névtelen, Beniczky Péter, gróf Balassa Bálint, Listius László, Esterházy Pál és Fráter István versei*, kiad. VARGA Imre, CS. HAVAS Ágnes, STOLL Béla, Bp., Akadémiai, 1987 (RMKT XVII/12), 598–617.

VI. A „közhely színeváltozása”

16. Modern és posztmodern közhelyek
Gustave FLAUBERT, *Közhelyszótár*, ford. LŐRINSZKY Ildikó (<http://www.inaplo.hu/nv/200110/11.html> vagy Nagyvilág 2001/10); (érdeemes hozzáolvasni a *Bouvard és Pécuchet* c. regényt); Roland BARTHES, *Beszédtröredékek a szerelemről*, ford. ALBERT Sándor, Bp., Atlantisz, 1997.